

Framtidsdialoger om Gotland 2040

Dokumentation från gruppernas arbete vid
tre Framtidsdialoger i oktober 2019

Tre framtidsdialoger med brett deltagande av olika utvecklingsaktörer

Visby 15/10: 60 deltagare

Hemse 24/10: 43 deltagare

Slite 25/10: 30 deltagare

Vilka deltog:

Tillväxt Gotland, Svenskt Näringsliv, Gotlands Förenade Besöksnäring, näringsliv (t ex Länsförsäkringar, Gotlands Slakteri, Gotland Sports Academy), Studieförbund (Vuxenskolan, Folkuniversitetet, Bilda), Fiberföreningar, Utvecklingsbolag (Ljusa udden, Slite utveckling, Nygarn utveckling, Burgsvikens utveckling, Rone utveckling), Klintetraktens framtid, regionala kulturkonsulenter, Länsstyrelsen, Fortifikationsverket, Polisen, Uppsala universitet Campus Gotland, Universitets- och högskolerådet, GotlandsHem, Leader Gute, Hushållningssällskapet, Hela Sverige ska leva, Gotlands idrottsförbund, LRF, Gotlands folkhögskola, Region Gotland, partier, Svenska kyrkan, frikyrka m.fl.

43% av deltagarna var kvinnor, 57% män.

Vilka utmaningar är viktigast för Gotlands utveckling?

VISBY

1. Klimat och miljö (10)
2. Befolkningsutvecklingen (7)
Kompetensförsörjning (7)
3. Hälsa (6)
Utbildningsnivå (6)
4. Socialt kapital (4)

HEMSE

1. Vattenförsörjning (7)
2. Kompetensförsörjning (6)
3. Klimat- och miljö (5)
Utbildningsnivå (5)
4. Företagsamhet (4)
Befolkningsutvecklingen (4)

SLITE

1. Kompetensförsörjning (5)
2. Hälsa (3)
Bostadsbyggande (3)
Vattenförsörjning (3)
3. Klimat- och miljö (2)

Sammantaget från alla tre tillfällen:

1. Gotland har brist på arbetskraft inom näringsliv och offentlig sektor, kompetensförsörjningen är en stor utmaning (18)
2. Gotland har stora klimat- och miljöutmaningar, men också möjlighet att gå före i energiomställningen (17)
3. Gotlands befolkning växer, men det blir färre i yrkesaktiv ålder (11)
3. Utbildningsnivån på Gotland är lägre än i andra regioner, det finns en stor potential i att höja utbildningsnivån genom både kortare och högre utbildning (11)
4. Vattenförsörjningen är avgörande för hela samhällsutvecklingen, men tillgången till vatten av god kvalitet är sårbar (10)
5. De allra flesta på Gotland upplever sin hälsa som god eller någorlunda god, men hälsan är ojämlig och den psykiska ohälsan ökar (9)

Grupperna fick sätta mål

Mål för Gotland 2040: ett axplock

VISBY

- Främja psykisk ohälsa – mår bäst i Sverige
- Gotlands befolkning har en god och jämlik hälsa
- Ett inkluderande samhälle
- Tryggt Gotland för alla
- En positiv bild av Gotland (inflyttning)
- Gotland har sprängt 65 000-personersvallen och har en dynamisk arbetsmarknad
- Tillgänglig utbildning för alla
- Gotland klarar kompetensförsörjningen
- Arbetsgivare hittar rätt personal
- Ett klimatneutralt Gotland
- Gotland ska vara klimatpositivt och går före i omställningen
- Gotland ska vara ledande inom klimatomställning
- Gotland vågar ta modiga beslut i klimatomställningen
- Vi tar tillvara de unika kultur- och naturvärdena
- Klimatsmarta bostäder över hela ön
- 5 000 nya bostäder
- Tryggad vattentillgång
- Ökad innovation och förädling

HEMSE

- Hela Gotland är en social och trygg plats året runt
- Ett inkluderande samhälle där hänsyn tas till både miljö och levnadsförhållanden
- En god hälsa för alla
- Likvärdiga förhållanden för att leva och bo på hela ön
- Ökad befolkning i arbetsför ålder över hela ön
- Universitetsön Gotland är ledande inom klimatsmartness
- Självförsörjande energi-ö, 100% förnybart
- Klimatneutrala, tillförlitliga och snabba kommunikationer (fysiska och digitala) stärker Gotlands konkurrenskraft
- Gotland har ett klimatneutralt och offensivt bostadsbyggande som tillgodoser de olika behoven av bostäder.
- En välkomnande global mötesplats
- En unik och attraktiv plats för arbete och utbildning
- Utbildning, attraktivitet och matchning gör det lätt att hitta rätt på arbetsmarknaden
- Gotland är en kreativ miljö för företagande - kombinerat med möjlighet till boende
- Gotland har säkrat en stabil vattenförsörjning
- Ett Gotland tillräckligt attraktivt för att stanna på och flytta till
- 1000 nya permanentbostäder längre än 3 mil från Visby
- Varje gotlänning motionerar 1 timme per dag

SLITE

- Tillräckliga vattenreservoarer
- Ö-läget: klimatvänliga bränslen till transporter och reservkraft, kunna vara självförsörjande i större utsträckning
- En god hälsa för alla
- Hälsans ö ("På Gotland är vi sjukt friska")
- En god och jämlik hälsa, minskad psykisk ohälsa
- Fler gotlänningar i arbetsför ålder
- Utbildning/kompetensförsörjning
- Jämlikhet, jämställdhet, delaktighet
- Fler företag på ön har lett till ökade skatteintäkter och nya arbetstillfällen
- Hållbara bostäder för alla, med rörlighet
- Fler och hållbara transporter till och från ön
- Bostadsbyggande för permanentboende
- Gotland är robust
- Självförsörjande på el
- Natur, kulturvärden, sociala värden

Grupperna fick prioritera åtgärder för att nå målen

Vad är viktigast att göra för att nå målen: ett axplock

För att behålla invånare och locka till inflyttning

- Bibehålla trygg uppväxtmiljö
- Bilden av Gotland: hela ön, tillgängligt, innovativt, välfärd, vardagen, boende
- Hög attraktion, även för yngre t.ex. kultur
- Lätt att komma in i det gotländska samhället
- Unika kultur/naturvärden en profil för Gotland
- En attraktiv boendekommun
- Idrott, konst, kultur.
- Inkluderande och kreativ miljö
- Utbyggd och god välfärd över hela ön
- Rimlig samhällsservice på hela ön
- Attraktiva och ansvarstagande arbetsgivare
- Marknadsmässiga löner
- Fler studenter, få fler studenter att stanna kvar
- Få unika studenter att stanna kvar

För kompetensförsörjningen:

- Dynamisk arbetsmarknad, karriärvägar och kompetens
- Ta vara på den invandrade kapaciteten
- Inkluderande organisation och ledarskap
- Ökad tillgång till vuxenutbildning
- Bättre modeller för matchning
- Satsningar för att vidmakthålla och nyrekrytera hög kompetens
- Kompetensutveckling för olika former av aktivt yrkesliv

För bättre hälsa och stärkt socialt kapital:

- Fler har hälsosamma levnadsvanor
- Vaccinationsprogram för psykisk ohälsa
- Kunskapsbaserade, proaktiva, tidiga och förebyggande insatser i samverkan
- Hälsosamt arbetsliv
- Utmanande anläggningar som lockar till rörelse
- Trygga motionsspår och gångvägar
- Plats för idrott och hälsa
- Minskad skärmtid för alla, mer fysisk aktivitet
- Jämlik/lättillgänglig vård
- Hög medvetenhet/kunskap om hälsan betydelse
- Digitalisering skapar förutsättning för delaktighet och egenvård
- Rätt vård i rätt tid på rätt plats.
- Utbyggda och utvecklade e-tjänster
- Öka socialt deltagande
- Goda förutsättningar för lokalt föreningsliv
- Goda demokratiska samtal

För utbildning:

- Bevara och utveckla Uppsala universitet/Campus Gotland
- Utbildning alla nivåer
- Främjande av det livslånga lärandet
- Stärkt samverkan mellan näringsliv och utbildningsaktörer
- Se till att bli bäst på att genomföra och erbjuda utbildning
- Folkbildning, mångfald i utbildningsmöjligheter
- Alla når gymnasiekompetens
- Lärlings/yrkesutbildningar
- Arbetsplatsförlagda utbildningar
- Hög lärarkompetens

Vad är viktigast att göra för att nå målen: ett axplock

För företagande och innovation:

- Innovation inom företag
- Fler stora företag, fler växande företag
- Aktivt regionalt stöd till kreativitet och innovation
- Företagsklimatet/investeringsvilja
- Nya branscher etablerar sig på Gotland
- Man möts över näringsgrenar för att hitta nya lösningar
- Internationellt samarbete
- Digitaliseringens möjligheter tas tillvara
- Energiomställningen har gett nya jobb
- Entreprenörskap

För bostäder och bostadsbyggande:

- Fler hyresrätter på ön, fler markupplåtelser
- Blandade boenden/kollektiv för gamla och unga
- Välj långsiktiga lösningar ex. markanvisning istället för högsta priset
- Alla har råd att efterfråga bostad
- Balans i byggande mellan stad och land
- Ständig planberedskap
- Nya ägande- och driftsformer för bostäder
- Möjliggöra attraktiva lägen för byggande
- Miljön mellan husen
- Släppa krav på "attefallshus"
- Förenkla plan och byggprocessen, bättre kundkontakt
- Fler trygghetsboende på hela ön
- Koppla skola med äldreboende

För klimat, miljö, energi:

- Fossilfria transporter
- Fossilfritt kött
- Hållbara kretslopp
- Innovativa miljölösningar
- Cementa fångar in alla CO2-utsläpp
- Tredje elkabel och utbyggd vind- och solkraft
- Hållbara, effektiva transporter
- Hållbar industri
- Hållbar jordbruksnäring
- Förbättra distributionssystem och elnät för mindre sårbarhet och förluster → gräv ner
- Lokal energiproduktion ex via solceller → bättre subventioner
- Bygg ut vindkraft till havs
- Robust energiförsörjning och fibernät
- Närproducerad konsumtion
- Kollektivtrafiken

För kommunikationer:

- Pilot för elflyg
- Fossilbränslefria färjor
- Reguljära turer till 8 länder
- Godstrafik på konkurrenskraftiga villkor
- Teknikutveckling inom transporter
- Färja och flyg på klimatneutrala bränslen (innovation)
- Fri konkurrens/stöd till alla transportörer
- Fler hamnar
- Fler destinationer

Vad är viktigast att göra för att nå målen: ett axplock

För vattenförsörjningen:

- Avsaltning, våtmarker, dammar
- Ta hand om det vatten som finns
- Effektiv rening och återanvändning av avloppsvatten
- Vatten används och behandlas som livsmedel
- Tillvarata avrinningen av regnvatten från ön genom nya lösningar för reglering av naturliga vattenflöden, exempelvis i täckdiken etc.
- Tillvarata naturliga underjordiska vattenreservoarer för lagring av vatten
- Bygga ut systemet för distribution av färskvatten och avlopp
- Avveckla infiltrationsbäddar för avloppsrening, ersätt med biobränsle
- Bygg ut förmågan att avsalta havsvatten, kopplat till utbyggt distributionsnät

För arbetssätt och processer:

- Samverkan offentligt, akademi och näringsliv
- Ett samhällskontrakt mellan invånare och Gotland
- Tydliga handlingsplaner och regelverk
- Åtaganden som olika aktörer gör
- Mod och galna idéer
- Möjliggöra nya arbetssätt
- Mer samarbete mellan Regionen och civilsamhället, t ex GUBIS

För robusthet och att hantera samhällsstörningar:

- Lagerhållning på Gotland
- Säkra vattenförsörjningen
- Bygga ut/upp civilt försvar
- Redundans i fibernät
- Prioritera samhällsviktiga funktioner

Arbetet går vidare – remissförslag kommer mars 2020

